

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
“ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОСТІР”

21-22 травня 2009 року
м. Тернопіль

Тернопіль
ТДМУ
“Укрмедкнига”
2009

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції

**“ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОСТІР”**

21-22 травня 2009 року

Тернопіль
ТДМУ
“Укрмедкнига”
2009

УДК 614.253.52(07.07)

Відповідальний за випуск: проф. Мисула І.Р.

Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір/ Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції. – Тернопіль : ТДМУ, 2009. – 314 с.

невеликими групами (2-3 чол.) під контролем викладача. Виконувана практична робота є реальною робочою ситуацією провізора-аналітика і стосується як аналізу лікарської речовини у формі субстанції, так і в екстемпоральній лікарській формі чи готовому лікарському засобі. Спілкуючись із студентами під час виконання практичної роботи, викладач виявляє рівень підготовки до заняття і питання, на які треба звернути увагу під час семінарського обговорення теми. На нашу думку, здача матрикулів сприяє кращому засвоєнню вивченого матеріалу і перевірці набутих практичних навичок. Під час семінарського обговорення практичного заняття студенти разом з викладачем обговорюють методи одержання, фізико-хімічні властивості, методики ідентифікації, встановлення доброякісності і кількісного визначення субстанцій досліджуваних лікарських препаратів певної конкретної групи, їх умов зберігання та застосування у медичній практиці і фармацевтичному аналізі. Основна увага приділяється методам аналізу, наведеним в Державній фармакопеї України. Викладач загострює увагу студентів на важливих питаннях теми і на використанні набутих знань у їх подальшій професійній діяльності.

На четвертий семестр вивчення фармацевтичної хімії у студентів-провізорів випадають теми, що стосуються аналізу різних видів лікарських форм, виготовлених в умовах аптеки. Студенти повинні проаналізувати лікарські форми, виготовлені іншими студентами на практичних заняттях з аптечної технології ліків. При цьому кожен студент виконує реальні задачі з роботи провізора-аналітика по експрес-аналізу лікарських засобів.

Для практично-орієнтованого вивчення токсикологічної хімії до практичних робіт винесені сучасні методики ізолювання токсичних речовин та їх метаболітів, хімічних і фізико-хімічних методів ідентифікації та визначення вмісту речовин, що викликають в організмі процеси інтоксикації. На першому ж занятті з токсикологічної хімії студенти фармацевтичного факультету проводять зовнішній огляд і попередні дослідження "моделіних" об'єктів (кров, сеча, вміст шлунка), що є першим етапом при проведенні експертизи в токсикологічній лабораторії. Крім того, при вивченні розділу "Експрес-аналіз гострих інтоксикацій" студенти проводять хіміко-токсикологічний аналіз біологічних рідин (кров, сеча) високочутливими реакціями, які використовуються в лабораторіях експрес-аналізу гострих інтоксикацій.

Виявлення отруйних речовин у модельних витяжках за допомогою фізико-хімічних методів аналізу, зокрема тонкошарової хроматографії, є необхідними в практиці хіміка-токсиколога для підтвердження тотожності отруйних речовин, а також для проведення ТШХ-скрінгу як попереднього етапу проведення дослідження на наявність невідомої лікарської отрути. На заняттях при вивченні тем "Аналіз витяжок на наявність лікарських отрут" студенти проводять ТШХ-скрінг кислоти та лужної хлороформних витяжок для проведення очистки витяжки, розділення та ідентифікації "лікарських" отрут.

Висновки. На нашу думку, Z-система викладання дає можливість побудувати навчальний процес на високому практично-орієнтованому рівні. Введення матрикулів практичних навичок дозволяє скерувати вивчення дисципліни максимально на потреби майбутньої професійної діяльності в лабораторії контролю якості лікарських засобів чи клініці. Для подальшого успішного впровадження цієї системи у навчальний процес необхідне створення навчально-методичного забезпечення у вигляді відеофільмів, які б демонстрували роботу унікальних аналітичних приладів, виконання специфічних визначень і навіть просто правильне виконання певних практичних навичок.

Література

1. Ковальчук Л. Я. Впровадження нової методики навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського // Медична освіта. - 2007. - № 2. - С. 16-20.
2. Мисула І. Р., Федорців О. Є. Про впровадження у навчальний процес ліній практичних навичок (матрикулів) // Медична освіта. - 2007. - № 2. - С. 30-32.

УДК 378.14.096.001.76:808]-057.875-054.6

Гейченко К. І., Дочинець Д. І., Сеник Л. М., Лебеденко І. Л.

ТРУДНОЩІ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА МОВНИХ КАФЕДРАХ

Запорізький державний медичний університет

Розглянуто питання щодо впровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес на кафедрі мовної підготовки іноземних громадян. Висвітлено недоліки, які заважають ефективно використовувати її переваги.

Ключові слова: кредитно-модульна система, мовна підготовка, самостійна робота, модульний контроль, труднощі навчального процесу.

Подняты вопросы о внедрении кредитно-модульной системы в учебный процесс на кафедре языковой подготовки иностранных граждан. Освещены недостатки, которые препятствуют эффективно использовать ее преимущества.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, языковая подготовка, самостоятельная работа, модульный контроль, трудности учебного процесса.

Questions of inculcation of the credit-module system into studying process in the chair of the language training foreign citizens. Main problems which disturb to use its advantages effectively were elucidated.

Key words: ECTS, language teaching, individual work, module test, studying process's difficulties.

Вступ. Реформування української освітньої системи, згідно з європейськими стандартами, передбачає й організацію чіткої мовної підготовки іноземних студентів.

Кредитно-модульна система навчання впроваджується з метою подальшої гуманізації й демократизації навчального процесу та організації найбільш раціонального і ефективного засвоєння означених знань з максимальним застосуванням

індивідуальних, індивідуально-групових форм навчання, створення сприятливих умов для якнайбільшого засвоєння студентами навчального матеріалу, здійснення модульного контролю і перетворення його в діючий механізм процесу керування.

Основна частина. Відповідно щодо зазначених цілей навчальний процес повинен включати індивідуалізований темп навчально-пізнавальної діяльності, її орієнтовану основу, гнучке управління процесом навчання студентів.

Безперечно, модульне навчання як система на європейському просторі вже відпрацьована і має інноваційний характер. Але в Україні впроваджуються лише її окремі елементи.

Тому перший досвід впровадження кредитно-модульної системи на мовних кафедрах довів, що Болонський проект не покращив знання іноземців з мови, якою ведеться навчання у ВНЗ, а додав багато суперечностей і труднощів у забезпеченні якості навчання. Полінаціональний характер формування академічних груп і обмежена кількість навчального часу через невчасне прибуття іноземних студентів у ВНЗ не дозволяють виконувати програму з мови не тільки у повному, але й у мінімально необхідному обсязі. А самостійне вивчення мови при паралельному навчанні спеціальних предметів, які вже потребують знання відповідної мови, нерезультативне. Мова- це живий субстрат, її "мовчазне" (самостійне) вивчення поза межами реальної комунікації малоефективне.

Як відомо, мова вивчається не один рік, отже мовна дисципліна у своїй структурі має декілька модулів. І той факт, що студент; не здавши перший модуль, може вивчати другий, а модуль, з якого має заборгованість, може здавати і після другого, і після третього модуля, теж не сприяє якості мовної компетенції, що формується у студента

У системі модульного навчання надзвичайно велику вагу має система оцінювання знань, вмінь та навичок протягом всього семестру і на його завершенні, яка повинна сприяти самооцінці й самоствердженню особистості студента і створювати позитивну мотивацію навчання. Проте, на наш погляд, ця система потребує подальшого удосконалення. З одного боку, система оцінювання сформованості комунікативної компетенції іноземних студентів розробляється кожним навчальним закладом з урахуванням власного навчального контексту, наслідком чого є відсутність єдиної системи оцінки знань. На нашу думку, повинні бути розроблені стандартні критерії та вимоги до всіх типів оцінювання (а їх чотири), які потрібно надати і викладачам, і студентам, а також встановлені єдині рівні компетентності останніх.

З іншого боку, в Рекомендаціях пропонується на кожному занятті проводити опитування і оцінювання всіх студентів. Якщо в групі їх більш ніж 10, зробити це на якісному рівні практично неможливо. Як правило, акцент у ситуації опитування робиться на поурочне, підсумкове та випускне тестування. Однак важливо зазначити, що на мовних кафедрах, де превалює усне мовлення, тести не повинні бути основною формою контролю.

До того ж, перехід на європейські освітні стандарти передбачає зменшення кількості аудиторних занять і збільшення обсягу самостійної роботи студентів, котрій відводиться до 40 % навчального часу. Аспект її організації і змісту залишається особливо не розробленим.

Самостійне вивчення іноземними студентами мови ускладнюється тим, що мовленнєве спілкування, якому ми навчаємо студентів, - це не тільки вербальний процес. Вченими доведено, що за посередництвом вербальних засобів передається лише 7 % інформації звукових (темп, тон, ритмічна особливість мовлення) - 38 % інформації. За допомогою таких невербальних засобів спілкування, як міміка, жести, поза, пантоміміка, людина засвоює 55 % всієї інформації. Оволодіння невербальними засобами спілкування, яке можливе тільки на аудиторних заняттях, допомагає адекватно й повноцінно сприймати інформацію як побутову, так і в професійній сфері спілкування, краще розуміти особливості комунікативної поведінки співрозмовника як носія інших лінгвокультурних традицій і цінностей.

Виходячи з означеного, збільшення обсягу самостійної роботи повинно супроводжуватися виходом її на більш високий рівень якості. Однак саме цей аспект потребує подальших розробок.

Вочевидь, що першим кроком є створення уніфікованої програми самостійної роботи студентів на весь період навчання як одного з основних документів. Припускаємо, що, вибираючи форми і види самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, необхідно надавати перевагу тим з них, які найбільшою мірою наближені до умов реального спілкування і передбачають на стадії контролю вихід у комунікацію та залучення прагматичних аспектів вивчення мови.

Висновок. Усе вищезазначене дозволяє говорити про серйозні труднощі мовної підготовки іноземних студентів у процесі кредитно-модульного навчання. Тому, мабуть, справедливо пропонувати вивчення мови не на кредитно модульній основі, а залишити лінійний підхід у процесі навчання мові.

Література

1. Вища методична освіта і Болонський процес: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали наради-семінару для науково-педагогічних працівників, аспірантів, магістрів (17 - 19 січня 2005 р). - Київ, 2005. - 100 с.
2. Давидова Т. А. До питання про кредитно-модульну програму з іноземної мови за професійним спрямуванням. // Тези доповідей Міжнародного форуму "Мовна освіта: шлях до євроінтеграції". - Київ, 2005. - С. 133 - 134.
3. Лобас В. С., Дорохова О. Т., Адон'єва Т. М. Деякі напрями підготовки викладачів вищих навчальних закладів до роботи в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу // Матеріали II Міжнародної конференції "Стратегія якості в промисловості і освіті". - Днепропетровск - Варна, 2006. - С. 296 - 299.

Гжегоцький М. Р., Варивода Є. С., Серветник М. І.

ДОДИПЛОМНЕ АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

У статті подаються головні етапи розвитку та формування англomовного відділення у ЛНМУ ім. Данила Галицького, розкриваються основні завдання, переваги та досягнення у підготовці іноземних студентів англійською мовою на додипломному етапі навчання.

<i>Василенко С. В., Мовчун Н. О., Чебан В. І.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОГО РЕФЕРАТИВНОГО ЖУРНАЛУ: СТАН І ПРОБЛЕМИ.....	73
<i>Волков К. С., Якубишина Л. В., Андрійшин О. П., Довбуш А. В., Довгалоук А. І., Небесна З. М., Шутурма О. Я., Гетманюк І. Б.</i> НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВХОДЖЕННЮ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....	73
<i>Волошин М. А., Щербаков М. С., Лебединець М. Г., Артюх О. В., Штанько І. Ф., Вовченко М. Б., Григорєва О. А., Холодна Є. І.</i> ТРАДИЦІЙНІ ІСПИТИ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ.....	74
<i>Вронська Л. В., Михалків М. М., Загричук Г. Я., Коробко Д. Б., Поляк О. Б., Іванець Л. М., Дмухальська Є. Б., Яворська Л. П., Гнідець В. І., Василюшин Н. А., Івануса І. Б., Демид А. Є.</i> ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В АСПЕКТІ ВПРОВАДЖЕННЯ Z-СИСТЕМИ.....	75
<i>Гейченко К. І., Дочинець Д. І., Сеник Л. М., Лебедець І. Л.</i> ТРУДНОЩІ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА МОВНИХ КАФЕДРАХ.....	77
<i>Гжегоцький М. Р., Варивода Є. С., Серветник М. І.</i> ДОДИПЛОМНЕ АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО	78
<i>Герасимюк І. Є., Федонюк Я. І., Боймиструк І. І., Голод Б. В., Бурий В. В., Говда Р. В.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ.....	79
<i>Гнатюк М. С., Ковальчук М. Ф., Гнатюк Р. М., Слабий О. Б., Данилевич Ю. О., Шев'як П. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗАЛЕЖНО ВІД ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ.....	80
<i>Гоженко А. І., Свірський О. О., Котюжинська С. Г., Бабій В. П., Коваленко Л. Г., Кузьменко І. А., Корнєєнко Т. В.</i> ЕКЗАМЕН ЧИ ТЕСТУВАННЯ - МОТИВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ.....	81
<i>Гуменюк О. М., Гуменюк В. В.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ - ГОЛОВНА МЕТА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	82
<i>Дейнега Т. Ф., Свінцицька Н. Л., Розуля В. О., Тихонова О. О.</i> ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ВДНЗ УКРАЇНИ "УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ"	82
<i>Доскоц О. Р., Солоденко Т. А., Чортківська М. В., Стефанчук О. Р.</i> ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ АНАТОМІЇ І ПАТОМОРФОЛОГІЇ.....	84
<i>Ємець Т. І., Приходько О. Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ПРОТОЗООЛОГІЇ.....	85
<i>Єршова-Бабенко І. В., Корнієнко С. В.</i> ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ. ПСИХОСИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД	86
<i>Завгородній І. В., Шаповал Л. Г., Ткачук Н. М., Шаповал О. В.</i> СТАНДАРТИЗОВАНИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	87
<i>Зідрашко Г. А.</i> КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ЯК ШЛЯХ ДО ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	88
<i>Климнюк С. І., Ткачук Н. І., Романюк Л. Б.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ І ЙОГО МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	89
<i>Кокарь О. О., Дементьєва О. О.</i> РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ - СТОМАТОЛОГІВ В ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	91
<i>Корда М. М., Сулова Н. О., Острівецька О. І., Підручна С. Р., Ярошенко Т. Я., Яворська С. І., Покотило О. С., Гонський Я. І., Саюк Н. П., Шершун Г. Г., Кузьмак І. П., Криницька І. Я., Марущак М. І.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ БІОХІМІЇ.....	92
<i>Коробчанський В. О., Резніченко О. Г., Герасименко О. І.</i> ПСИХОГІЄНИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	93